EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 27.4.2022.
SWD(2022) 650 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai

par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (pārstrādāta redakcija)

{COM(2022) 650 final} - {SEC(2022) 200 final} - {SWD(2022) 651 final}

Kopsavilkuma lapa

Likumdošanas iniciatīva par Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvas pārskatīšanu (Komisijas 2021. gada darba programma)

A. Rīcības nepieciešamība

Pamatojums. Risināmā problēma

Pastāvīgo iedzīvotāju direktīvas galvenais mērķis ir integrēt trešo valstu pilsoņus, kas ir apmetušies uz pastāvīgu dzīvi dalībvalstīs. Tas ir būtisks elements ekonomiskās un sociālās kohēzijas veicināšanā, kas ir viens no ES pamatmērķiem. Šajā nolūkā direktīvā ir izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem trešo valstu pilsoņi, kas kādā dalībvalstī ir dzīvojuši likumīgi un nepārtraukti, var iegūt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Tomēr, kā jau uzsvērts 2019. gada atbilstības pārbaudē par likumīgu migrāciju un īstenošanas ziņojumā, dažas neatrisinātas problēmas joprojām apdraud direktīvas mērķu pilnīgu sasniegšanu. Cita starpā:

1) daudzi trešo valstu pilsoņi saskaras ar vairākiem **šķēršļiem ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai** un tādējādi nevar izmantot šo statusu, kas ļauj integrēties uzņēmējvalsts sabiedrībā,
2) pastāv **šķēršļi pastāvīgo iedzīvotāju integrācijai**, jo trūkst skaidrības un konsekvences attiecībā uz tiesībām, ko piešķir ES statuss.
3) trešo valstu pilsoņi, kuriem ir ES pastāvīgās uzturēšanās atļauja, saskaras ar vairākiem **šķēršļiem, īstenojot tiesības pārvietoties un dzīvot citās dalībvalstīs**.

Paredzamie šīs iniciatīvas mērķi

Iniciatīvas **vispārējie politikas mērķi** ir šādi:

1) nodrošināt migrācijas plūsmu efektīvu pārvaldību Eiropas Savienībā, tuvinot un saskaņojot dalībvalstu tiesību aktus,
2) nodrošināt taisnīgu attieksmi pret trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas Eiropas Savienībā,
3) stiprināt ES konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi.

Konkrētie politikas mērķi atbilst galvenajām iepriekš minētajām problēmām un ir vērsti uz to, lai:

1) izveidotu saskaņotāku, efektīvāku un taisnīgāku sistēmu ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai,
2) sekmētu pastāvīgo iedzīvotāju tiesības pārvietoties un uzturēties citās dalībvalstīs (ES iekšējā mobilitāte),
3) uzlabotu pastāvīgo iedzīvotāju un viņu ģimeņu tiesības.

ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība

Dalībvalstis vienas pašas nevar sasniegt mērķi uzlabot ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa izmantošanu un efektivitāti. Lai turpinātu uzlabot šīs kopīgās procedūras, ir vajadzīga ES rīcība. Ir maz ticams, ka iepriekš konstatētās problēmas drīz tiks atrisinātas, un tās ir tieši saistītas ar spēkā esošajiem tiesību aktiem. Konkrētāk, efektīvus noteikumus par ES iekšējo mobilitāti var definēt tikai ES līmenī.

B. Risinājumi

Apsvērtie leģislatīvie un neleģislatīvie politikas risinājumi. Vēlamais risinājums. Pamatojums

Ietekmes novērtējumā ir izvērtēti **četri risinājumi** ar dažādiem ES intervences līmeņiem.

- **1. risinājums** ietver **neleģislatīvus pasākumus**, kuru mērķis ir uzlabot direktīvas īstenošanu un popularizēt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu.
- **2. risinājums** paredz **direktīvas mērķtiecīgu pārskatīšanu** , kas nepieciešama, lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus ar valstu statusiem un uzlabotu pastāvīgo iedzīvotāju tiesības, tostarp ES iekšējās mobilitātes tiesības.
- **3. risinājums** paredz direktīvas **plašāku pārskatīšanu**, kas ietver 2. risinājumā paredzētos pasākumus un atvieglo nosacījumus ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai.
- **4. risinājums** paredz **direktīvas būtisku leģislatīvu pārskatīšanu**, izveidojot vienotu ES pastāvīgās uzturēšanās statusu, atceļot valstu shēmas un piešķirot pastāvīgajiem iedzīvotājiem tiesības brīvi pārvietoties Eiropas Savienībā.

Vēlamais risinājums ir 3. risinājums. Tas palīdzētu risināt visas konstatētās problēmas un uzlabot direktīvas

vispārējo īstenošanu. Tam ir vislabākā sociālā un ekonomiskā ietekme, un tas ir politiski visiespējamākais risinājums.

Kuru risinājumu katra no ieinteresētajām personām atbalsta?

Eiropas Parlaments atbalsta direktīvas leģislatīvu pārskatīšanu, kas nepieciešama, lai risinātu visas apzinātās problemātiskās jomas. Dažas **dalībvalstis** ir paudušas bažas par direktīvas leģislatīvu pārskatīšanu, savukārt citas ir gatavas veikt izmaiņas saskaņā ar 2. un 3. risinājumu. Visas dalībvalstis iebilda pret būtisku pārskatīšanu. Lielākā daļa **ieinteresēto personu** (pilsoniskā sabiedrība, ekonomiskie un sociālie partneri un likumīgas migrācijas eksperti), ar kurām apspriedās, atbalsta 2. un 3. risinājuma pasākumus.

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Vēlamā risinājuma galvenie ieguvumi

Vēlamais risinājums ietver daudzus pasākumus, kas novērstu lielāko daļu direktīvā konstatēto trūkumu visās problemātiskās jomās. Paredzams, ka vēlamajam risinājumam būs sociālie un ekonomiskie ieguvumi. Ekonomiskie ieguvumi ir balstīti uz pieņēmumiem, ka lielākam trešo valstu pilsoņu skaitam būs piekļuve ES pastāvīgā iedzīvotāja statusam un ar to saistītajām tiesībām, un lielāks trešo valstu pilsoņu īpatsvars pārcelsies uz citu dalībvalsti. Tas kopumā palielinātu nodokļu ieņēmumus, ražīgumu un patēriņu un uzlabotu ekonomikas izaugsmi. Vēlamais politikas risinājums nodrošinātu lielāku saskaņotību ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru. Visbeidzot, paredzams, ka vēlamais risinājums būs labākais risinājums, lai risinātu reizēm atšķirīgos ieinteresēto personu viedokļus (sk. iepriekšējo iedaļu), un tas ir arī politiski visiespējamākais risinājums.

Vēlamā risinājuma galvenās izmaksas

Vēlamā risinājuma aplēstās izmaksas ietver šādas izmaksas dalībvalstīm:
- vienreizējas administratīvās izmaksas: 781 000 EUR;
- regulāras administratīvās izmaksas: 151 000 EUR;
- atbilstības nodrošināšanas vienreizējas izmaksas: 452 000 EUR;
- atbilstības nodrošināšanas regulāras izmaksas: 900 000 EUR.

Tiek aplēsti arī šādi regulāri izmaksu ietaupījumi (vidēji katru gadu):
- Dalībvalstis: 24 500 EUR;
- Trešo valstu pilsoņi: 1 145 000 EUR;
- ES uzņēmumi: 112 700 EUR.

Kā tas ietekmēs uzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) un mikrouzņēmumus?

Vēlamais risinājums, īpaši pasākumi, kas veicinātu ES iekšējo mobilitāti, palīdzētu uzņēmumiem. Darba devēji, īpaši MVU, saņemtu ieguvumu no piekļuves lielākam kvalificētu trešo valstu pilsoņu kopumam, kas jau likumīgi uzturas Eiropas Savienībā.

Būtiska ietekme uz valstu budžetu un pārvaldes iestādēm

Atbildīgajām valsts iestādēm būs jāpielāgo esošās procedūras un jānodrošina atbilstība jaunajiem noteikumiem, ņemot vērā vienlīdzīgu konkurences apstākļu mehānismu, grozītos nosacījumus statusa iegūšanai un pasākumus ES iekšējai mobilitātei. Tomēr vēlamais risinājums nodrošina ievērojamu vienkāršošanu, kas zināmā mērā līdzsvaro administratīvās un atbilstības nodrošināšanas izmaksas.

Cita paredzama būtiska ietekme

Vēlamajam risinājumam būs pozitīva ietekme uz trešo valstu pilsoņiem, kuri saņems ieguvumu no pasākumiem, ar kuriem ievieš vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Trešo valstu pilsoņiem būs reāla izvēle starp ES pastāvīgās uzturēšanās atļauju un valsts ilgtermiņa uzturēšanās atļaujām, viņi varēs vieglāk izpildīt nosacījumus ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un saņems ieguvumu no uzlabotām tiesībām, ieskaitot ES iekšējās mobilitātes tiesības, un cirkulārās migrācijas iespējām.

D. Turpmākā rīcība

Politikas pārskatīšanas termiņš

Direktīvas 24. pantā jau ir paredzēti ziņošanas pienākumi, t. i., Komisijai regulāri jāiesniedz ziņojums par direktīvas piemērošanu dalībvalstīs un jāierosina grozījumi, ko tā uzskata par vajadzīgiem. Šis princips attieksies arī uz izmaiņām direktīvas pārskatīšanā.